

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета

Умови передплати.
З приставкою і пересилкою:
На рік 4 карб. На 1/2 року 2 карб.
На 3 місяці 1 " На 1 міс. 50 коп.

За кордон
На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп.
За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:
1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул. № 10) що дня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кієвська Старина“ (Безаківська ул. № 14).
Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти є—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодящі, переходять в редакції 3 місяці, висилаються авторам їх коптом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток:
За рядок попередю тексту або за За перший раз 40 коп.
його місце платиться за другий 20 коп.

За рядок після тексту
за перший раз 20 коп. за другий 10 коп.
Хто шукає заробітку, платить за оповістку тільки половину показаної ціни.

Г. Київський губернатор не дав дозволу на видання газети „Громадське Слово“ і журналу „Нове Життя“. Видавець подає на це скаргу до Сенату, а поки що увійшов в згоду з видавцем газети „Громадська Думка“ і журналу „Нова Громада“, що-б замість нездволенних йому видань передплатникам висилались ці останні.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Києві з 1-го січня (января) року 1906,

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельетони і т. п.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі зодились писати: проф. Антонович В. Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковський В., Василенко М., Верзилов А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гнатюк В., Гринченко Б., Гринченко М. (Зайрня), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрів М., Дніпрова Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Желубов Л., Житецький П., Коасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Коловський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр.-доц. Корчак-Челурковський А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Крильський А., Левіцький М., Леонтович В., Ліпа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М. Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Мировиць В., Науменко В., Папаляк Л., проф. Перетц В., Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивельський), Славинський М., Слестон О., Смуток П., Степаненко В., Тимченко Є., Туан-Барановський М., Франко Ів., Чернявський М., Чикаленко Є., Шрай І., Яновська Л., Ярошевський Б. та інші.

Ціна газети Громадська Думка на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Думка виходить по-дня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції Громадської Думки—у Києві, Михайлівська ул., ч. 10

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, почне виходити з січня року 1906.

НОВА ГРОМАДА міститиме твори красенного письменства (поезії, оповідання, повісті, драматичні твори), наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й по-за її межами і т. п. НОВА ГРОМАДА має тих самих співробітників, що і Громадська Думка; виходитиме по-місяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна з пересилкою на рік 6 карб.; за кордон—8 карб. 50 коп.; окремо книжка коштує 75 коп.

Адреса редакції НОВА ГРОМАДА—в Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Передплатувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ можна також в книгарні „Кієвської Старини“, у Києві, Безаківська ул., ч. 14. Відомості про продаж на роздріб газети „Громадська Думка“ можна мати у д. Компанійці, Хрещатик, ч. 54.

У Львові газету і журнал можна передплатувати в Книгарні Наукового Товариства ім Шевченка, ул. Чарнецька, 26.

ПРОДАЮТЬСЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ:

- Український Декламатор „РОЗВАГА“**
Артистичний збірник поезій, оповідань в прозі, мовологів, жартів і гуморесок українських поетів і письменників. Мелодраматична „Остання ніч“, муз. М. ЛИСЕНКА. Для читання й декламування на сцені, векторних, дома, в громад., драмат. курсах. І т. д. Уложив ОЛЕКСА КОВАЛЕНКО.
В Декламаторі „Розвага“ надруковані найкращі твори корифеїв української літератури, а також молодих поетів і письменників з України, Галичини, Буковини й Америки. Збірник має 520 стор. гарного компактного друку, сторінки закрашені стильними вишивками, краєвидами і візирунками. В збірнику 480 творів 133 авторів з 58 портретами поетів, письменників і артистів. Ціна 1 р. 25 к., в розкішній, артистичній оправі 1 р. 75 к.
- „ГОРБОКОНІК“**
Казка для дітей і дорослих ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА. (Переклад віршами казки „Конек-Горбунюк“ Ершова). З малюнками, вишивками, краєвидами і візирунками. Ціна 20 к.
- ЧТЕЦЬ-ДЕКЛАМАТОРЬ**
Худож. збірник стихотв., сцен, рязек і монолог. диячт еніл в дивертисм., на драматич. курсах, літератур. вечорах і т. п. 2 тома. Том 1-й. Издане 5-е. 600 страл. сь 70 портр. артист. і писат. Том 1-й. 1-е изданіє; во 2 томъ помѣщені все новія прозв., невошедшія въ 1-й томъ, сь 40 портр. писат. и артист. Москво. худож. театра. Ціна каждаго тома по 1 р. 25 к., в розкош. переплетѣ 1 р. 75 коп.
З замовленнями звертаться до видавця: Ів. Ів. Самоненко, Київ, Хрещатик, 39, кв. 5.

Київ, 15-го січня.

По газетах перебігла коротенька й холодна звістка: вся адміністрація Жирардовської фабрики виїхала і зачинила фабрику, бо не хотіла пристати на вимогання робітників, щоб заведено польську мову; двадцять тисячів робітників зосталося без заробітку.

Так багато тепер зачинається, одчиняється і знову зачинається фабрик та заводів, це все зробилося такою щоденною звичайною, що нікого вже такі біають їх так байдужно, мов би се була звістка про якийсь замети, що примусили поїзд спізнитися на півгодину: ну, замети, то й замети—на те зима!

А тим часом у цій коротенькій звістці так багато, багато сказано!

Двадцять тисяч робітників довели справу до того, що фабрика зачинилася і всі вони лишилися без заробітку. А без заробітку се значить, що промине диждень, другий і вони будуть сидіти голодні й холодні, ні, не сами вони, а й їх жінки, їх діти. Вулиці вони оббивати

всюкі пороги, шукаючи собі того, чого вони самохіть зреклися: роботи. Шукатимуть і не знаходитимуть, бо серед того лиха, яке тепер напав по всьому широкому простору російської держави, так трудно знайти те, що раз утрачено! Голодні й змучені вертатимуться вони до дому в неопалені хати і там їх стриватимуть ще гірше змучені їх жінки і гоетрим поглядом позападалих очей допитливо дивитимуться на їх, угадуючи: пощастило, чи ні? приніс хліба, чи ні? І жалібно дивитимуться змарнілі личка голодних дітей... І нічого не можуть вони їм дати, навіть сказати не можуть нічого доброго...

І вони не могли не знати, що так буде, і знаючи, довели до того, що роботу в їх однято.

Що ж їх примусило до такого вчинку? Побільшої плати вони хотіли? короччого робочого дня? ще чогось, що мусило полішити їх добробут, дати їм змогу жити в більших достатках?

Ні, нічого сього не було. Одного вони хотіли: своєї рідної мови.

За це вони віддали на горі й будівання себе й свої сем'ї.

Як часто доводиться чути від людей, що здобулися навіть учених рангів, але мають у голові вульгарні думки, як часто доводиться чути від їх, що в робочого чоловіка одно тільки важно: задовольнити свої економічні потреби, що все інше в його дурниці, що всякі ідеалістичні поривання й змагання то діло високо розвитої інтелігенції, а через те і т. д. І одначе—щд може бути більше ідеалістичним, як сей учинок двадцятьох тисячів робочих людей, які все віддають, щоб обстояти право своєї удоханої рідної мови? У їх є тільки одно, чим живуть і вони і їх сем'ї: щоденний заробіток, і вони його зреклися. Чи багато найдеться не то звичайних „освічених людей“, а навіть людей високо-інтелігентних, які за для своїх ідеалістичних вимаганнів могли б принести жертви в рівній мірі великій?

Не будемо шукати далеко: згадаймо справу з нашою власною мовою—приклад цілком підходящий. Ії заборонено 1863 року, тоді знов 1876-го. Де, коли і хто з нашої свідомої інтелігенції виявив з приводу сього хоч невелику частину такої громадської мужности, яку виявили єї польські робітники? Ми, ся хвалена свідомо інтелігенція, не спромоглися навіть голосно на весь світ заявити про нашу кривду, мовчали, поховались по своїх кабінетах, і як би не було Драгоманова, а потім Сембратовича, то й досі ніхто в Європі не знав би, що десь там у наддніпрянських степах живе народ, який має претензію на власне національне існування! Звісно у нас яко в напоя

мало-культурного, такі випадки переходять—сказав би—всюку міру пристойности; але в меншій мірі, в інших формах ми се знайдемо серед „освічених класів“ і значно культурніших громадянств. Що серед їх трапляються окремі люди, які за для ідеалу ідуть на велику саможертву, се кожному відомо: ми ж їх палимо на інквізиційних огнищах—одразу, як Джордано Бруно, або помалу, довгі роки, як Мільтона, а потім становимо їм монументи. Тако ж є серед наших громадянств молодіж—чесна, благородна, що забуваючи себе, віддає і свої сили, і життя на боротьбу за високі ідеали. Це правда.

Але ж окремі люди є окремі люди, а молодіж завжди настроєна ідеалістично вже тільки через те, що вона переживає весну свою життя—це раз, а друге: вона одвічає тільки за саму себе. А от ті старші люди, що вже улаштувалися в житті, забезпечили собі прожиток у достатках та в спокою, що мають уже на своїй відповідальності сем'ї,—чи багато серед їх знайдеться в масі стільки ідеалізму, скільки виявила маса в двадцять тисяч польських робітників,—не якихсь там добірних, виняткових людей, а звичайних і обтяжених обов'язками перед сем'ями?

Якими блідими здаються перед цим учинком всі „ідеальні“ змагання маси наших „освічених класів“! І як скоро ці „ідеальні“ змагання зникають перед першою серіозною погрозою спокою й добробуту тих людей, які вважають себе за „сіль землі“!

І до другої ще думки доводить учинок польських робітників. Як багато говорять нам про те, що національні вимогання се буржуазна вигадка, що „тепер національна ідея зробилася мантією, в яку вбіраються всякі спекулянти й кар'єристи“ (*). І як виразно самі робітники показали, що такі розмови є неправда! Рідна мова для їх явилася такою національною святинею, що за для неї готові вони зазнати лиха й страждання і показують се ділом. Вони дають нам один з багатьох доводів того, яка живуча й важна національна справа і як дуже в інтересах самих робочих людей лежить забезпечити їх національне життя.

Тим людям, що оборону інтересів робочих людей еднають з обороною прав їх національності і віддають свої сили на те, щоб довести їх до такої міри національної свідомости, яку виявили польські робітники,—вчинок цих борців за ідеальні змагання завжди буде могутною заохотою в їх власній діяльності.

Про кару на смерть.

Тяжка, довголітня боротьба кращих сил Росії з важким, руйнуючим все самовладно-бюрократичним строем кінчається побідою молодого, свіжого над старим, півмертвим.

Святкуючи перший день „конституції“, народ по всій Росії разом з тим згадував вдячним словом тих численних борців, що, забуваючи себе самих, оддавали все своє життя, щоб побороти темноту і добитися волі, світу та добра за для рідного краю. Полялися палкі, гарячі промови. Під могутнім впливом таких натхнених промов почали добиватися амністії (прощень) всім борцям, що ще сиділи, не відаючи про здобуту так давно ждану і ждану волю в темних казематах, в вохких тюрмах та холодних льохах. Од краю до краю по всій Росії пронеслося, мов грізна хвиля, вимагання народу. І амністия дано,—хоч, як показали дальші події, не надовго: тепер знов скрізь по тюрмах повно політичних в'язнів...

Разом з цим набрав більшої сили змагання, щоб скасувати зовсім кару на смерть, до якої присуджують найбільш політичних злочинців.

Питання про кару на смерть має свою досить довгу історію. По російських газетах чимало вже про це писано. Нам хочеться познайомити з цим питанням і наших читачів.

Кару на смерть—це сама найтяжча кара, до якої тільки присуджують людей. Ще в давні, далекі од нас часи був звичай, що родичі помщалися на тих, хто вбивав їх близьких. З цього то звичаю родової помсти і бере свій початок кара на горло. Сливце до самого XIX віку кару цю дуже часто вживано. 16 лютого (феврала) 1568 р. в Нідерландах (така сторона) покарано на смерть 25,000 народу. В цій же самій нещасній стороні суди імператора Карла V засудили на смерть близько 100 тисячів народу. Коло цього ж таки часу в Росії царь Іван Грізний карав на смерть теж цілі сотні, коли не тисячі людей. І до яких страшних нечуваних жорстокостей доходили люди, каруючи на смерть. Нещасних злочинців палили на огні,—трощили їм всі кістки, а потім ростигували на колесі так, що пали сходилися з головою,—обрізали одну частину тіла за другою, аж поки не наставала смерть,—парили в маслі, в воді, в вані, на повільному огні, роспинали, садовили на к'ляки, закопували живими в землю, забивали до смерті батогами і таке інше. Року 1610 перед тим, як покарати на горло Равальяка, що вбив французського короля Генриха IV (четвертого), йому палили праву руку огнем і засипали сіркою, рвали залізними кілцями тіло в рідних м'ясах, лили на свіжі рани гарячу сірку, масло, свинець то що. Коли прочитаєш про всі ці страхоти, то мимоволі згадаєш давню латинську примовку, що чоловік за-для чоловіка гірше вовка. І справді,—напевно, ні один вовк, ні одно саме зле створіння не змогло б так тяжко, так жорстоко мучити людей, як їх же брати—люди!...

Що ж то за страшні злочинці були ті люди, яких так немилосердно карано? Історія свідчить нам, що на смерть карано не тільки тяжких злочинців, але часто й людей, на наш погляд, зовсім невинних. Чи присудили б тепер на смерть, наприклад, того чоловіка, що ібурит та продає тютюн? Чи покарали б на смерть того, хто не по правді забожив, хто не хоче вірити так, як навчають його, хто пристав до якої іншої віри?... Звичайно, ні! А в ті давні часи, про які ми зараз говоримо, цілі тисячі народу гинуло за такі „злочинства“.

Відколи на землю з'явився Христос, що проповідував любов між людьми, що звелів любити всіх людей так, як і себе, що рішуче заборонив всяке хушегубство, сказавши: „Не вбивай!“—від того часу почалася боротьба за скасування кару на смерть. Люде, глибоко поштовхнені наукою Хри-

* Каутський, націоналізм та її початки. Див. московського перекладу „Націоналізм нашого времени“, пер. Львовича, 1905, с. 20.

що бажаю все своє життя будувати на заповідях Христа, розуміти, осудити кару на смерть не відповідає суму, чого навчав людей Христос. І ось підіймаються голоси проти кару на смерть. Вже блажен Августин та еретики, вчені люди, що жили в повоєнний третій вік і сля Різдва Христового, в своїх творах виступають проти кару на горло. Вони кажуть, що кару на смерть — несправедлива і не має своєї мети. В часі імператора Великого (кінець четвертого століття Р. Х.) манахи часто силою однімали засуджених на смерть. З середині віку, коли особливо багато товару на горло, не можна було горити проти цієї кару. Кожного, хто тямлювався хоч слово сказати проти кару, засуджувало на смерть. В XVI віці побожний чоловік Социна гаряче обстоював думку, що ніхто, навіть і держава, не має права однімати життя у віва. Думки Социни дуже поширилися серед його прихильників та опонентів, що були в різних сторонах Європи: в Польщі, в Німеччині, в Іспанії, в Швейцарії... На протязі XVI в. звільняється цілий ряд окремих людей і сект, що повстають проти кару на смерть. XVII вік, вік особливого поступу та розвитку людности, теж дав чимало людей, що багато боролися проти кару на горло. Серед таких людей особливо уваги та пошани заслуговує учений філософ Беккарія. Цей вчений вперше на цілком наукових основах підняв питання про те, щоб скасувати кару на смерть. Од половини XVIII в. до половини XIX в. (од 1764 р. до 1869 р.) звільнюється більш п'ятсот учених досвідів про кару на горло. Значно більша частина оцих учених творів висловлюється проти кару на смерть (331 проти 188 за). Серед сучасних європейських учених і дуже багато таких, що борються проти кару на горло. Серед російських учених проти кару на смерть виступали й виступають — Кляшневський, Неклюдов, Спасович, Таганцев та Фойницький.

В. Мировець.
(Кінець буде).

3 газет та журналів.

Страшна подія коло Цусими, коли потопув, або понав у полон до японців майже увесь російський флот, почався отроху впливати на світ Божий справжній виводити такої загинув. В Новому Времени надруковано пам'ятку з одним офіцером який був на ескадрі Рожественського.

Цусимський бій зробив страшне враження. Шеб пак. В один день загинуло більше людей, ніж в Артурі за 9 місяців облоги. В один день загинув майже увесь російський флот. І все це слава без всяких втрат для японців.

Чим пояснити таку страшну згубу, чим пояснити брак їх у японців?

На це питання офіцер каже, що дуже значна частина вини падає на Рожественського.

Трудно уявити собі, щоб адмірал який

Іде разом з думками, щоб побити ворога або умерти, після револьверної стрілки, коли він разом з Царем обидив уся суда, за всі дев'ять місяців мі раз не відвідав усях кораблів. Коли Рожественський і призначив на корабель, то лише або в гості до адмірала, або щоб віддати свою небогу (була сестрою знаменитою), а то ще раз був на броненосці „Орел“, щоб так видалити офіцерів, що вони аж плакали од образи. За те дисципліну він завів страшенно сувору і те дуже часто карав людей. Та чого краще. На „Суворов“, на якому плав сам Рожественський, всі ховались, коли адмірал виходив на палубу. Флаг-капітан, перший начальник на броненосці після адмірала, боявся увійти в каюту Рожественського з докладом. Коли ж адмірал виходив на палубу, білі сигнальщики тремтіли од страху і цілком тратили голову. Бо кожний з них дуже добре знав, що за суму маленьку помилку начальника ескадри не задумався зломити сигнальну трубу об голову винулого. Трудно уявити собі, щоб в нашому віці можна було так катувати матросів, але спитається якого хоче матр са з артилерійського отряду, який командував Рожественський, і ви розкаже що не так.

Командуючий не вважав за потрібне слухатись чинів б то не було ради, не вважав, що на ескадрі є люди: розумні і досвідом. Командирів інших кораблів він мав за хлопчаків, а приймав їх так, як неоплачений дозвіл не приймав свого кредитора. Адмірал знав тільки себе, він унів лише грубо приказувати.

Як же можна було сподіватись, що б маючи такого чоловіка за начальника матроси могли битись з ворогом. Роблячи тільки під страхом смертельної кару, вони були позбавлені того духа, який дає запоруку побіди. То й не диво, що вони під час бою дбали не про те, як би побити японців, а про те, щоб не попасти під кару адмірала. Бо останній був їм страшніший од японця.

Сучасне непевне становище печаті, коли багато газет не знають, чи можуть вони вийти завтра, викликає у „Кієвского Вѣстника“ такі справедливі уваги:

„На печать спускається все нові й нові скорпіони... Жорстоких законів про печать було за мало і по старому російському значаю були видані надзвичайно об'єднані циркуляри, розпорядження, що геть затягли петлю на шиї нашої задоволеної преси. На ділі печать йде шкоди не стояла в такій залежності од „умотворів“, як в наш час „вої печати“... Не тільки вида Петербурзька адміністрація, но тільки місцева адміністрація має право закривати, зупиняти, конфіскувати видання, не допускати в півданий їй край негодні й газети, а навіть й менші люди як от справники та жандармські ротмістри приймають право не пускати в межі, в яких вони панують, негодних їм органів печати“.

Але до цього примірковали йше один засіб карати негодний кому газети. Коли яка газета надрукувала щось на думку адміністрації злочинне, то закривають не тільки газету, але й її друкарню, а в своїй праці закривається.

„Як помирити це з правом, з законністю, каже „Кієвский Вѣстник“, щоб за злочинства газети, запечатувалася друкарня.

Це розпорядження накладає на друкарів, себ то на стороннього до злочинства, якого він не робив, за злочинство, якого він не може і опіювати, як чоловік сторонній. Друкарня і газета — два цілком окремі підприємства; як дивно було б накладати на газету кару за злочинство, яке влізла друкарня, так само і навпаки. Всі обов'язки друкарні перед газетою обмежуються лише

на турні,» (Мушу на хвилинку перепитати відповідь п. столоначальника, щоб завважити, що риба говорила шось трохи инше)... «тому й я, складаючи свій проект і беручи на увагу висловлені такі самі бажання тих, за яких права той проект дбає, зовсім відкинув питання про підлив. Я ражу подавати, кого треба, зовсім без підливи, про що добре всі довідаються, коли мій проект буде прийнятий».

Далі, переказуючи мої ніби то висловлені заяви про те, що всіх подаватимуть тільки на обід, корреспондент теж зовсім переказує моє слово. Він сідає на віз, перш ніж я за дугу взявся і хапався поперед батька в пекло. Запрошують того корреспондента, як і інших, до більшого спокою й терпеливості, і в свій час, як піде в діло мій проект, він знайме, що не все годиться на обід, а де-що тільки на снідання або на вечерю».

Після цієї заяви, в усій громаді крідіт п. столоначальника піднявся так високо, що й сам він уже не міг його досягти рукою, навіть підмочуючи під ноги всі циркуляри й накази, які тільки він понаписував або продикував.

А кредит автора замітки написаної в „Лихой Годині“ зовсім упав. Читачі не стали йому вірити.

Редактор не спав йому доручати писати цікаві новини, а звелів робити вірники з реакційних газет, а як вони пишуть кожна те саме, то бідлашний автор на превелику силу може виробити тільки 3 карбованці 50 коп. на тиждень.

Про це він мені телеграфував учора, додаючи, що в його вже порвалися калолі.

Я йому зараз же відповів:

«Ріжте прогресивних, пишуть та кож кожна те саме. Матимете же 3,50. Калолі — Американського Т-ва. Краєві дешеві, але дорого коштують».

Відправивши телеграмму, я замислювався.

Про душі, про п'яти та інші цікаві речі.

Я мав замір взяти яку небуть людину, змалювати перед вашими очима її душу, або описати її події.

Але тут і напала на мене непевність: про яку людину можна мені написати?

Простих людей уже й без мене списано вздовж і впоперек чим хто вмів.

Про людей вищого стану, як столоначальники, градоначальники і всяких сивих начальники, писати непрактично, бо вони й сами пишуть. Вони можуть завдати вам брехні і тим осоромити вас перед читачами.

Недавно редактор „Лихой години“ надрукував у своїй газеті таку звістку:

«З великою радістю можемо поділитися з нашими читачами цікавою новиною: наш вельми поважаний старший столоначальник департаменту рожевих надій д. Н. заявив нашому підслухачеві, що в його вже виготований цілком проект про те, в якій саме підливі маємо ми право бути поданими на обід до столу Департаменту. Шановний п. столоначальник піддержує в нас ту надію, що те право буде поширене на як найбільші круги людности».

І що ж би ви думали?— Не минуло й тижня з того дня, як наведена замітка появилася в „Лихій Годині“, а вже в офіційальному органі Департаменту могли ми прочитати таке спростовання:

«Замітка корреспондента „Лихой Години“ про мої ніби-то заяви в справі виготовання проету про те, в якій підливі і т. д. є чиста вигадка. Нічого подібного я казати не міг. Історія нас багато де чого навчила. Ми твердо пам'ятаємо той факт, що коли рибу запитали, в якій підливі бажає вона бути поданою на стіл, то вона не влюбила ні одної підливи, а схотіла зістатися яко мога ближче до

аккуратним виконанням наказу. І навпаки, обов'язки видавці газети перед друкарнею обмежуються виплатою грошей за заказ. На ділі так розпорядження адміністрації приваляють до того, що властиві друкарні почне втручатись в діло, стане внутрішнім цензором, прокурором і редактором. Становище, якого газета не може допустити. Становище, якого ні поділити, ні виправити не можна ніякими законами“.

По Росії.

— 6 січня в Петербурзі. Де-які газети, як-от „Народное Хозяйство“, „Новости“, „Слово“ й др.— зовсім не вийшли, „Молва“ видала тільки телеграмми. Спектаклі в театрах відбулися, але публіки в них майже не було.

— Продавці книжок взято підписку, що вони не продаватимуть ніяких літературних творів, присвячених події 9 січня минулого року, в жалібних (траурних) рамках. (Русск. Слово).

— Партия „Правого порядка“ халпиво береться до передвборчої агітації. Партія не вдала її агітаційні заходи серед робочого люду, який вона приваблювала навіть походними кухнями, і тепер вона робить по другому: її агітатори стоять біля театрів та по інших людних місцях і настирливо совають всім відозви та листки партії. (Русск. Слово).

— Набор санитарів. В главному управленні Красного Креста знову набірають санитарів, що були вже на манчжурській війні; по сей час записалося 150 санитарів; на що їх збирають — не знають й сами санітари; думають, що їх буде одіслано в губернії, де є голод. (Пем. Лист).

— Заява Вітте. Вітте заявив депутатам калашниковської біржі, що маніфест 17 жовтня (жовтня) був виданий не в свій час і під примусом, а тепер він не має ніякої ваги. (Новости).

— Закон про конституцію. „Daily Telegraph“ та де які петербурзькі газети пишуть, що в кінці січня буде оголошено закон про руську конституцію. (Кіев. Вѣстн.).

— Закон про спілки. В державну раду (государственный совѣтъ) подано проект закону про товариства (общества) та спілки (союзы). Державна рада міркуватиме про сей закон на тому тиждні. (Нов. Вр.).

— Члени ради робочих депутатів, що їх було арештовано в Петербурзі, будуть випущені під залог по 300 карб. за кожного. Председателя ради Хрустальова-Носаря випустять ще дия, але він відмовляється що-небудь винакувати. (Кіев. Отк.).

— Народні послы. В Зубові почали складати списки виборців. Городяне, яких більше 1000 чоловік, повинні вибрати лише одного виборця. Властиві великих земельних маєтків, яких менше 100, мають право вибрати аж трьох виборців. (Русское Слово).

— Поворот на весну. Статс-секретарь Кокнов, що повернувся з Парижу, повідомив, що Французькі капіталісти можуть допомогти Росії грошми тільки тоді, як буде скликано державну думу.

Але в самім її початку я знайшов те, що мені треба: я прочитав, що це Еней мав п'яти на те, щоб наживати ними з трої.

Відсуналися бік літературу, я почав далі доходити краю своїм розумом.

Я зрозумів, що наживати п'ятами в кожному разі далеко безпечніше, ніж наживати на кого пальцем.

Я впевнився теж, що в де-яких країнах і в де-які епохи кивання п'ятами стає більш модним, ніж танець кекуок.

В таких країнах і в такі епохи тільки де-які обрані особи (а хто їх обирає невідомо) мають змогу кивати пальцем. Але, скоро з таких осіб кивне пальцем, то вся остання людність починає швиденько кивати п'ятами.

В наш час партія кивоп'ятів надзвичайно зростає. Рідний край не може навіть усіх їх містити, і багато з їх опинилося аж за кордоном.

Шукаючи причини такого епідемічного кивоп'ятства, я хутко догадався, що вона зовсім не в тому, що б люде так уже любили танцювати або швидко багати.

Я бачив людей, що зроду не могли поставити ноги в першу позицію, а проте вони в потребі пречудово кивали п'ятами.

Я бачив знов таких, що за весь рік не пройшли двох верстов пішки — і вони кивали ще краще.

Причину я бачу тепер у тим, що в усіх цих людей їх душа в п'ятах. А відомо, що жива душа ніколи не може бути цілком спокійною.

Я був радий, що зробив це відкриття, радий переважно за себе. Бо коли й в інших людей душа ніде як тільки в п'ятах, то значить і я не гірший від інших людей.

На превеликий жаль я сьогодні довідався, що мое відкриття де хто зробив раніш від мене.

Біжучи в ранці до друкарні, я зустрівся з паном Недопеченим, який належить до партії „посувайся помаленьку“. Ішов

Через те уряд знову схильється до думки, щоб скликати державну думку яко найскоріше. В Петербурзі сподіюється, що після 10 або 15 січня уряд знову зробить де-яку полехність громадянству. Навіть міністр Дурново в розмові з якимсь членом „Союза 17 октября“ казав, що громадянство вже заспокоїлось й обіцяні в маніфесті 17 жовтня свободи можна вже буде дати. (Русское Слово).

— Проект емспропріації (випуку примусового) землі, що його виробив товарищ міністра скарбу (фіансів) Кутлер, в Петербурзі вважають за надто радикальним. Але Кутлер не згодується змінити в ньому що-небудь й хоче піти в отставку.

— Селянські приговори В вологодську губернську земську управу селяне подали кілька своїх приговорів, в яких вимагають, щоб негайно були встановлені наспроти ті права, що оголошено в маніфесті 17 жовтня. (Русск. Сл.).

— Селянські розрухи. В тихвинському повіті, новгородської губернії, почалися селянські розрухи. (Русск. Слово).

— Трус по земських книгарилях. В Новгороді трушено книгарилю (книжний склад) староруського земства. Арештовано видання крайніх партій.

В Пензі земську книгарилю закрито, а завідувачу нею арештовано. Особ, що завідували продажом книг, поскидали з посади. (Русск. Сл.).

— Ліга панславистів. Гурток руських та поляків думає заснувати в Петербурзі „лигу (лігу) панславистів“. Ліга матиме за мету — з'єднання всіх славянських народів на підставах загально політичних інтересів славянства. Збори для упорядження цієї справи відбудуться на сих днях. Гадають видавати щотижневий журнал, упоряджати прилюдні лекції то що. (Кієв. Вѣстн.).

— Золото та „кредити“. До міністра скарбу (фіансів) подано скільки скарг на те, що за останні часи мало не скрізь золотих грошей все меншає, а замість того все більш та більш надходить паперових грошей. В банках раз-у-раз виникають суперечки через те, що касиєри не міняють кредиток на золоті. (Русск. Слово).

— Запомага голодним. В Тульській губернії голод. Кн. Г. Е. Львов, — член „общеземської організації“, — мав впорядкувати сам справу запомоги голодним, але всіх його помішників поарештовано. Тепер кн. Львов вкладає до міністра внутрішніх справ Дурново за заявою, що він поконе дбати про цю справу, як що тільки й на далі його роботі будуть чинити всякі перешкоди. (Русск. Слово).

— Піклування про поміщиків. В державній раді (государственном совѣтъ) незабаром буде вложено окрему комісію з председателем гр. Паленом; ця комісія буде мркувати, як сплатити поміщикам за їх втрати, що скоїлися підчас селянських розрухів. (Бирж. Вѣд.).

— Охорона дворянських маєтків. Дворяне тульської губернії, за приводом ві-

домого „патріота“ графа В. А. Бобринського, постановили, щоб всі які єсть не призначені на що друге дворянські капітали було взято на споричення полку казаків, який повинен боронити дворянські маєтки. Удержання полку 400 чоловік вже забезпечено на цілий рік вперед. (Рус. Слова).

— Закон про участь в виборах робітників. Міністерство торгівлі зложило проект закону, що надає право до участі в виборах до Державної думи й робітникам фабрик та заводів, що закриті. Зібрання робітників і таких фабрик повинні відбуватися в панежах. Проект закону буде віддано йше до міністерства внутрішніх справ. (Нов. Вр.).

По Україні.

— Нове видання. При кінці січня у Києві під редакцією священника о. К. Кміти має вийти перше число місячника „Откликни сельських шестерей“, котрий має на меті з'єднати до гурту сільське духовенство і понизити його діяльність в очах громадянства. Передплата на рік востево 1 1/2 кар.

— „Молва“ пише, що один член полтавського суда одержав наказ, або кинути службу в суді, або вийти з конституційно-демократичної партії.

— Арешти. В Тирасполі арештовано землевладець Черняхівського. В Катеринославі арештовано і посажено в одиночні камери Ва. Ів. Карпова (був колись председателем губернської земської управи) і лікаря Ісхатра А. А. Говессева. Карпова арештовано за те, що в його наче б то була гроші боевого дружини страйкового комітету, а Говессева — за те, що наче б то він підмовляв до політичного страйку служачих в губернській земській лікарні. В Кам'янці-Подільській останні днями заборано в тюрму 28 душ. (Од. Нов.).

— Кара. Наказом „главу управління почт и телеграфов“ скинуто з посади начальника херсонської телеграфної і кількох чиновників.

Дано наказ видіяти посади в усіх інженерів в окрузі, які брали участь в організації спілки інженерів.

Новий начальник одеської округи звел в подати в отставку почтовотелеграфним чиновникам, які багато працювали, щоб організувати з'їзд і почтовотелеграфній страйк. Бать чужка, що всіх скинутих з посади ще й віддалити під суд. (Од. Нов.).

— Погром. В м. Холодкові скверського повіту 8 січня поромомено 29 європейських крамнич, при якому поромостяно частину краму і мало не 100 європейських хат. Тепер, після погрому, містечко бережить від стражників і туди ж викликали драгунів. (Од. Нов.).

— 20 грудня минулого року од св. Синоду надійшов указ увільняти од парафії і заборонити творити службу церковним священникам, які беруть участь в аграрних погромах та заснуванні селянських спілок. В січні сього року на

він, держучи в руці аркуш паперу та гордо поглядаючи. Яко гречна людина, я зацікавився, що то в його таке... „Іду друкувати свою платформу, — каже він, — ви знаєте, я хочу кандидувати на посаду від двох партій одразу, а тому надумався заснувати третю, яка була б саме посередині між обома. Моя платформа написана на кшталт „тимчасових правил“, бо я думаю подати її вищому начальству, щоб воно зробило її обов'язковою для всіх громадян“.

Я її переглянув і де-які пункти звернули на себе мою увагу.

Пункт 5. Кожний громадянин повинен держати свою душу яко мога далі від вільнодумства, а як воно зродиться звичайно в голові, то душа громадянина повинна бути на другому краю тіла, себ то в п'ятах.

Пункт 8. Душу свою кожний громадянин повинен як найменше ховати, а тому голі п'яти мають безперечну перевагу над п'ятами обутими.

Увага 1. Калолі дозволені, але тільки місцевого виробу.

Увага 2. Привагам особам цілком заборонено мати фроніровані калолі.

Пункт 16. В противність тим порядкам які панують у Китаї, де люди б'ють по п'ятах, треба в нас дарувати людности недоторканість п'ят, принаймні тим громадянам, які поспішають у свій час ними наживати... Читати далі не було часу і я хутенько побіг від пана Недопеченого.

А він, дивлячись, як мигтять мої п'яти, промов мені в слід:

— От чоловік, у якому немає зерна вільнодумства... Тільки ж він, бідний, не знав, що поки я читав його проект, мені зробилося чомус так несело, що душа моя піднялася до самого верхечка моєї істоти. В. Сивенський.

рідставі цього указу покарано священників с. Яблонівки о. Завдовського, та євн. м. Сміян о. Ботвиньського.

Ж. Люде голодають. В Єлисаветському повіті (в Херсонській) не вродив хліб і тепер там так бідують люде з голодотатків, що вже й адміністрація починає турбуватися, як би з цього чого не вийшло. Газета „Новороссія“ пише, що цими днями в земську управу прийшла заява від земського начальника, вознесенського пристава, вознесенського голови і земського лікаря Юдевича про те, що в вознесенській та в чербановській волості „нужда страшна“.

Коли вже адміністрація признає, що „нужда страшна“, то значить люде сидять голодні й холодні. Але ж земства тепер здебільшого без грошей; сидять і єлисаветське земство, бо з газети „Од. Новости“ довідуємося, що предсідатель земського управління у Петербурзі прохати, щоб видано 70 тисяч карбованців з загальнодержавного „продовольственного“ фонду.

З Петербургу предсідатель поїде в Москву, де прохатиме грошей ще і в загально-земській організації.

Ж. Заводи крामаторського металургічного товариства почали працювати. (Молва).

Ж. В тюрмах не стає місця. Начальник кременчуцької тюрми повідомив поліцію, щоб більше не прислано в тюрму арештованих, бо там уже й так сидить більше як 200 душ зайвих, яким немає місця. (Полтавці).

„Рускому Слову“ телеграфують, що в Полтаві повна тюрма, повні арештанські роти, а тим часом люде усе забірають та й забірають. Де ж їх міститимуть?

Ж. До арештів. „Рускому Слову“ телеграфують з Харькова, що почали віддавати батькам на поруки тих учнів яких арештовано на Кінному майдані тоді, як там військо „утихомирило“. Батьки за дітей кладуть на заставу гроші.

Ж. До виборів у державну думу. По словам газети „Новороссія“ в Миколаєві виборчі комісії оповістили, що прийматиме заяви від виборців, щоб записувати їх у додаткові виборчі списки. Але ж виборці не кваляються йти записуватися і де-які комісії сидять досі без почину. До Миколаєва приїсано багато хуторів, на яких живуть сичів з десять людей. Але вони всеможуть зостатися по за виборами, бо якщо про їх не рішено, до якої категорії вони належать, а значить і в яких списках мусять бути.

В Херсоні теж до виборів відносяться зовсім байдужно, агітації немає ніякої, навіть партія правового порядку не агітує, хоч їй це зовсім вільно.

Полтавська адміністрація дозволила городській управі скликати передвиборчі збори. (Рус. Сл.)

Ж. Трус в друкарні. 11 січня в Полтаві зроблено трус в друкарні Дохмані і власне в тій частині, де друкується газета „Полтавщина“. Дуже пильно шукано, видимо, зброї, але не знайдено нічого. (Полтавщина).

Ж. Кара за вимагання, щоб скасовано кару на смерть. Харьківські попи: Філевський, Шаповалов, Купленський і протоієрей Григорович надрукували в газеті „Волна“ листа, де вимагали, щоб скасовано кару на смерть. За те архірей в словесні їм догави і відано їм під догляд благочинним. Коли б же показалося, що вони не каються за свій вчинок, то відано бажати їх до церковного суду. (Рус. Слово).

За кордоном.

Справа китайських робітників в Південній Африці. Тепер виявилось, як допомогла англійським лібералам в побідній боротьбі на виборах до народньої ради справа китайських робітників, що працюють в південно-африканських колоніях Англії. Ліберали рішучі вороги привозу китайців, навпаки консерватори обстоювали сучасний стан цього діла. В англійській газеті „Times“ появилася звістка, що з приводу сєї справи гірничо-промислове товариство в Югансбурзі (в Півден. Африці) подало доклад. Південно-Африканські гірно-промисловці, розуміється, рішучі прихильники необмеженого привозу до їх дешевих „кул“ (китайських робочих). Вони запеняють, що заборона сього привозу зруйнує все південно-африканське гірно-промислове діло. Ось що вони доводять: цей промисел не може обходитися ще довгі роки тільки робітниками-тубольцями. Тепер усіх робітників-тубольців не більш як 80,000. Коли заборонити привіз до Південної Африки китайських робітників і повернути до рідного краю тих, що вже в Африці працюють, то в такому разі вироб (продукція) зменшиться на 40 процентів. На сей доклад власників південно-африканських копалень радикальна англійська газета „Тribuna“ одказує, що майбутній ліберальний уряд завелевє тоді лишень згодиться на привіз китайців, коли буде заведено нові порядки, щоб оборонити нещасних „кул“ од знущання та визиску. Треба щоб їх як слід перевозили, щоб вони могли придіяти зо своїми жінками, щоб власники копалень

платили їм добрі гроші, та як слід кормили і щоб за все одповідали по закону. „Тribuna“ каже далі, що коли взагалі власники копалень не дійдуть до ладу зо своїми робітниками, англійський уряд скористується своїм правом і забере в свої руки усі гірні промисли.

Суперечка Франції з Венецією розвивається. Оказується, що французький посол в Каракасі (в Венеції) Теньє не одирать скільки важних телеграм од свого уряду, бо їх перехопив венецельський президент Кастро. Тепер Теньє виїхав до Нью-Йорку, де має зустрітись з Жюсераном, французьким послом в Вашингтоні і сповістити його про всі подробиці спірки. Думают, що в цій справі (Сполучені Держави Північної Америки (С'євер. Америк. Соєджен. Штати) будуть на боці Франції. Кастро, президент сєї досить обширної, та мало заселеної південно-американської республіки, вже не раз сичив сварки і з європейськими і з американськими державами.

З Альгєєра (Алжєєра) пишуть, що з конференції (ради) заслушників держав й до сього часу нічого не виходить. Німці не хотять відати мароккеської поліції до рук Франції. До мароккеського города Танжеру приїїла північно-американська ескадра, що складається з чотирьох крейсерів. На мароккандів ці „гости“ зробили велике врожіння; багато з їх думає, що американці бажать захопити Мароккеську державу.

Чимало європейців подали прохання до президента сполучених держав Рузвельта, щоб він скликав міжнародний конгресс (з'їзд), який повинен улаштувати усі справи на ближньому сході. Окрім того просять, щоб вірменські справи були доручені на гаагський суд миру. Рузвельт оповістив про сє прохання.

У Києві.

Ж. Не бліш 50 карбов. золотом. Чутка, що з банків не буде видаватися золотом, справжується на Києвській банці. Києвський банк з 14 січня не видає і на далі не видаватиме золотом в одні руки бліш п'ятдесяти карбованців, будь-то приватна особа, чи „плательщик“ по залізницях, яким доручено розвозити жалування робітникам.

Ж. Державний банк відмовив Києвській городській управі оддати своє старе помешкання на квартирі для війська.

Ж. Києвська губерньська управа по ділам земського хазяйства одержала від Новгородської губерньської земської управи запросини прилучитись до прохання в міністерство внутрішніх справ, щоб доповнити „положеніє о взаємномъ страхованіи“ поясненні, що „страхованіє“ не повертає пожежних убитків, коли пожежа виникнуть під час селенських розрухів, війни, трусу землі і інших випадкових подій.

Ж. По закону 11 грудня (декабря) з 489 фабрик і заводів в Києві і губернії тільки 170 мають право вибирати повномочних на з'їзд виборців, через те, що є багато фабрик, на яких робітничі чоловіків менш як 50, а робітничі на таких фабриках буває 100—200 чоловік, та вони не мають виборчого права. Таким чином є чимало фабрик, на яких працюють більш як 50 робочих, але вони не мають виборчих прав.

Ж. В с.с. Войтовцях і Вольнополі, Бердичів. повіті, в Будиніях—Звенигород. пов., Сидоровці, Стебьові, Сухинах—Канів. пов. і Журавці Чигирин. повіті діти слобують на обклади (дифтерит). В Корсуні 30 чоловік забавло і 9 умерло від віспи. В Мисловці Чигиринського повіту 25 хворих на „брюшній тиф“. Більш 20 хворих на „скарлатину“ в Стебьові, Петрушках, Корсуні, Липовці і Феліксівці.

Ж. „Русское Братство“ веде агітацію, розсилаючи свої відозви (воззванія) в лавру і Китаєвську пустині, де вербує собі членів по між богомольцями. Народу записується мало і „Братство“ вдалося до торгово-промислової партії в Києві, з якої думає набрать собі людей. Торгово-промислова партія теж видала відозви і веде широку агітацію між працівниками, служачими, майстрами і робочими, радять їм заявляти в городську управу, або в участкові комісії, що вони хотять бути виборцями до державної думи. В відозві комітет сєї партії остерегає своїх членів всякими засобами від „революціонерів і смутливців“.

Ж. В доповненні по закону 11 грудня (декабря) виборчі списки внесені в Києві: а) учителів середніх шкіл 315 і вищих 230; б) духовних 158 (у Києві) і 223 в Києвському повіті; в) по поліцейських участках: Плоському—2215, Старокієвському—2838, Лук'янівському—942, на Куренівці—99, на Соломенці—85, і г) служачих на південно-західній дорозі—2275.

Некрологи.

Телеграф приніс до нас сумну звістку, що 12-го сього січня в Москві смер відомий профессор Московського університету М. Г. Стороженко.

Покійник був нашим земляком, родом з Полтавщини Лохвицького повіту. Родився Стороженко в 1836 році, в сем'ї досить заможних хідичів. Перше виховання дістав в Києвській гімназії.

Скінчивши Московський університет по історічно-філологічному факультету, він віддавсь науковій діяльності. Ще з молодих літ зацікавився він творами і життям геніального англійського письменника Шекспіра, і потім все життя своє присвятив цьому письменникові, його творами і значинію його в всесвітній історії. Талановитий чоловік, славний вчений, широко освічений, Стороженко швидко звернув на себе увагу вчених людей. І коли в Московському університеті стала вільною кафедра історії всесвітньої літератури, профессорська рада запросила Стороженка на цю кафедру.

На цьому місці він зробив дуже багато для російської науки і проявив в повному розв'їті свій талант.

Дуже гарний літератор, тонкий психолог, він своїми лекціями розбуджував глибокий інтерес до літератури. Своім глибоким аналізом творів Шекспіра і широким знайомством з джерелами їх Стороженко вивірив цілу науку в Росії „Шекспірологію“, і був єдиним справжнім знавцем предмету.

Одірваний од рідного краю, занятий науками ще бліш далекими од України, Стороженко все ж таки почував живий зв'язок з нею. Так, час од часу він звертався до української літератури, головним робом до Шевченка. А під кінець життя зайнявся майже виключно ним.

Маючи можливість переглядати документи Ш-го одділення собственої Его Величества Канцелярії, Стороженко зайнявся спеціально справою Шевченка.

Ці документи дали йому матерьял для цілого ряду статей про життя Шевченка і про Кирило-Мефодієвське братство, за яке було жорстоко покарано Шевченка. Ці ж статі друкувалися в „Київській Старині“. Самим творам Шевченка і його духовному образу Стороженко присвятив також ряд статей і популярних викладів, наприклад: „Шевченко і Щепкін“ в „С'єверном Вѣстникъ“, „Геніальний неборока“ в „Київській Старині“.

Покійник був бібліотекарем бібліотеки „Румянцевоє музеє“, другого по багатству книжок в Росії. Завідуючи такою багатю книгозбірнею, Стороженко дуже помагав молодим вченим, що працювали в ній і тим сприяв розвиткові науки в Росії.

Як бачимо, для України Стороженко зробив не багато. Але в тому була не його вина.

Жорстокі умови українського життя, що не давали українській літературі навіть дихати, гнали геть од України кожного, хто не міг сидіти склавши руки і нічого не робити, і кого тягли до себе вищі наукові інтереси, широкій простір всесвітньої думки.

На Україні все було заборононо, оставалося або боротись з таким становищем шляхом нелегалізму, або йти до чужої літератури і туди вклатати свої сили. Стороженко був людиною науки, для його найбільше задоволення було в високостях думки людської, і він пішов тим шляхом, де знайшов вільне йому діло. Але він не порвав духового зв'язку з рідним краєм, з його інтересами.

І в останні роки, коли Українське духове життя почина розвиватись, Стороженко стає все ближче і ближче до України, і все дуже зацікавлюється нашою літературою. У його виникають плани нових робіт над творами наших письменників, він обіцяє своє співробітництво в наших часописах.

На протязі короткого часу це вже друга втрата таких жертв лихоліття, як Стороженко і Лесевич, жертв, що при перших вісянних проміннях на Україні стали б жертвами не лихоліття, героями рсвітту нашого народу.

Телеграмми.

С.-П. Т. А.

14-го січня.

ЛОНДОН, 12 січня. Король одкріє збори парламенту 6 лютого (феврала). На зборах парламенту обговорюватимуть, мабуть, зміну закону про народну освіту, власне про те, щоб за школами був більший громадський догляд і щоб від учителів не вимагали релігійного іспиту; закони про продаж „літей“ (горілки, шва і такого иншого) також змінять так, щоб громада мала більше права впорядковувати сама сє справу; найбільшу увагу мають звернути на закони про робітників; робітничим спілкам дозволять самостійніш распоряджатись своїми гршми. Закон про плату робітникам, покладеним на роботу, буде распирений на всі види роботи. Мають переглянути закони про бідиш. Рішення справи про полішення „робітних домів“ через поблішення громадської помочи, распирен-

ня її на безробітних і значне поменення податків, навряд можна сподіватись від майбутніх зборів парламенту, бо теперішнє міністерство мусять виконати роспис доходів і видатків, що зробив старий кабінет. Таких важних справ, як ірландська і африканська, мабуть, не займатимуть, поки не вясниться взаємне відношення партій і яка з якою держиться вкупі при обговоренню законів, що торкаються внутрішнього життя держави.

КУТАІС, 12 січня. Після двохтжидневого панування крайніх політичних партій, військо справило залізницю. Почали роззброювати людей; заведено військовий стан. Генерал-губернатор приїхав в Квірілі, де зграбовано казначейство.

ТУЛА, 12 січня. Викликано губернатора Старосельського.

КОПСК (Радомської губ.), 12 січня. В 5 годин ранку на станції Скаржиско-Івангород-Домбровської залізничі раніє в плече командира відділу сандомирської погранічної стражі, поруччика Кислицина.

ПЕТЕРБУРГ, 13 січня. Державна рада не згодилась поблішити на час власть губернаторів.

До генерала-лейтенанта Данилова приїшли сими днями офіцер два салдати і віддали йому три прапори військові (корогви); один Моршанського полку і два Выборського. Вони зберегли їх в полону під одежою. Усім трьом дадуть нагороду.

Палата оправдала редакторів „Нашей Жизни“, Ходського і Котельнікова, яких обвинувачувано по 129 статті, але по 7 пунктів часових правил про печать присудила Ходського заплатити 500 карб. штрахву.

На прохання загально-земської організації для запомоги голодним, уряд згодився видати мільйон карбованців.

Гурток руських і поляків в Петербурзі заснує загально-слав'янську спілку (панслав'янську лігу) для єднання усіх слав'янських народів.

НИЖНІЙ-НОВГОРОД, 13-го січня. Сьгодні почався робота на Сормовському заводі; роблять 2500 робітників. Думают поблішити число їх до 8000 душ.

РИГА, 13 січня. В Лембурзі, Рижського повіту, по присуду польового суду розстрїлено 5 латшів-революціонерів. В економії Нітау віддають під военний суд аптекаря. І досі посилають військо карати людей.

КУТАІС, 13 січня. Чекають, що арештовуватимуть силу привідців революційного руху. Учасники руху втекли. Поліція береться знову за своє діло. Почта починає ходити.

ЮРЬЄВ, 13 січня. Частина війська, яким командує генерал Безобразов, прибула вчора у Юрьєвський повіт. З повіті і городі відбіратимуть у людей зброю. Останній місяць в городі й повіті було спокійно.

ГЕЛЬСИНГФОРС, 13 січня. Сенат приказав губернаторам не гаючись по-робити заходи для оборони складів динаміту, передивитись і перерігати чи все в них ціле.

ЖИТОМІР, 13 січня. По всіх школах почалося вчення і йде справно.

ВЛАДИВОСТОК, 13 січня. 9 січня матроси сибірського екіпажу розбили комору із зброєю і забрали рушницї й патрони. Далі, 10 січня відбувся мітінг, на який „нижні чини“ приїшли з рушницями й патронами. Після мітінгу матроси пішли до квартири коменданта кріпости, щоб загадати аби повипускали арештованих. Похід спинили пулеметами. Матроси порозбігались. Над ввечір в городі заспокоїлось. 11 січня генерала Селіванова тяжко ранено. Коли 11 січня артилерісти узброєні рушницями заняли Інокентієвську батарею, комендат кріпости Селіванов, пішов на батарею, щоб вговорити садатів і здавалося заспокоїв їх; але коли став їти назад, в нього почали стрїляти з рушниць і пулеметів і ранили в груди і шию. Чи видужає він—лікарі не знають. З Никольська виступили дві сотні неручників і виступає чотири сотні оренбурців з пулеметами. Комендантом кріпости назначено генерала-ад'ютанта Міщенка.

КУТАІС, 13 січня. Генерал-губернатор Аліханов змістив губернатора Старосельського і віце-губернатора Кислицине.

МОСКВА, 13 січня. В неділю починає свою діяльність спілка торгових служащих; ся спілка економічна і професіональна.

Англійські капіталісти, що просили дозволу на металургічні підприємства, поїхали назад у Лондон. Ім в Москві зроблено багато пропозицій, які вони обіцяли виконати й дати грошей, коли буде скликано Державну думу.

Земські лікарі, що були на в'їні, постановили усім вкупі видати книгу про все, що вони бачили на в'їні.

У москвеські зберегательні каси така сила людей дає гроші, що щодня приносять бліш як по 200,000 карб.

Колишній городський голова князь Голіцин прилучився до „союзу 17-го жовтня“. Можливо, що „союз“ виставить кандидатуру Голіцина в депутати до державної думи. „Союз 17 жовтня“ вибрав два виконавчих (исполнительних)

комітети: городський — в Гучковим на чолі, і губерньський—під приводом Шипова.

ОДЕССА, 13 січня. В магазині обуви Філюрина прийшло п'ять чоловік і зажадали грошей. Коли їм відмовлено— вони кинули бомбу. Від вибуху її шкоди нікому не сталося. В контору Гейдзеляба прийшло четверо узброєних людей і, загрожуючи вбити того, хто їм першокідать, вкляли з залізної каси гроші і дорожчиности на кілька тисяч карбованців.

КАЛУГА, 13 січня. В городі зовсім спокійно. 16 січня починається в середніх школах вчення.

МИНСЬК, 13 січня. Багато людей віддає свої гроші в зберегательні каси.

ЛЬГОВ, 13 січня. Селянський рух не перетас. Селяне скидають селські власти і на їх місце вибирають нових.

ВІЙСЬК, 13 січня. Заведено стан надзвичайної оборони.

ПАРИЖ, 13 січня. З'їзд власників французьких виноградишків побажав, щоб палата не прийняла франко-російської таможенної умови через яку, безумовно не можна буде ввозити вино до Росії.

ЛОНДОН, 14 січня. В „Daily Telegraph“ надруковано розмову одного дописувача (корреспондента) з гр. Вітте. Граф сказав, що навряд на якого-небудь державного діяча нападати коли-небудь більше й дужче, ніж на нього. Нападають—каже він—не тільки за мої власні гадки, але й за гадки цілком протвнїв моїм, які чомусь накидають мені. Усі державні діячі мали партію прихильників, а я її не маю. Усі партії в Росії і країні, і пом'рковані ганблять усе те, що називають мою політику. Здається, коли я зроблю просте уможовення, знайдуться люде, що виступлять проти мене й доведуть, що чотири рази по п'ять не буде—двадцять. Заходи, які я пропоную ужити, щоб полагодити сучасні справи, обов'язково признають негідними. Партії порядку тїкають від мене, від того, хто хоче загоїти рани рідного краю. Хоч нападки і не роблять на мене вращіня, але ж тяжко бачити, що мало робітників, які сподіваться відродження країни не розділяють радикальних програм, а від упертої праці і покороїти закону. Я надіюсь, що такі діячі ще прийдуть. Я був би невмовно радий, коли б Государь Імператор увільнив мене від моїх обов'язків. Та коли Государь сього не робить—я зостаюся на своїй посаді, розуміючи свої обов'язки перед Государем і державою, роблячи все так, як велить мені мій розум, і сподіваючись наоруди тільки від свого сумління. Я працюю над здійсненнєм заходів (мер), які вказав Царь, і придержуючись засад, висловлених 17 жовтня, які вважаю „альфою і омегою“ (початком і кінцем) своєї політичної діяльності і твердо вірю в мирний національний розвиток (еволуцію) який пережме революцію. Революціонери хочуть робити так, як фокусники-факіри, що в кілька хвили, без насіння вирощують рослину; але вони забувають, що рослиня сє так само швидко й загиває.

Нашому народові треба довгого часу спокою, треба потроху пристосувати нові заклади до народних потреб. Государь з доброї волі дав людям „основи свободі“. Тепер народ мусять показати себе вартим того шлахетного довіря. Я не співаю ні перед якими жертвами, щоб здійснити маніфест; але коли б і мав на те право, і на цдачу не поблішав би свобод, які дав Царь, інакше вчинив би непростий гріх проти держави. Як я й предікав, революційна пропаганда не мала успіху; військо не зрадило Царя. Коли треба було ужити крайніх заходів, щоб знову завести лад, я не покинув своєї посади, бо події відбувались страшенно швидко і конечність не гаючись дати відір повстанню, не дала часу вибрати потрібних людей. Ми зосталися на своїх місцях—і виконували свої обов'язки. Бог відає, що сє були найтяжчі обов'язки, які мені коли-небудь доводилось виконувати. Ужити військо стало необхідним. Коли б власть під час повстання вагалась, тоді б треба було в стору більше жертв, щоб спинити його. В тому, що свободи, обіцнї в маніфесті 17 жовтня, ще не переведено в життя, винуватий не уряд, а ті з громадянства, що дурно надуживають усіяк свободи. Що до фінансів, то тут до певної міри три речі менше загрожують ніж раніш: ліквідація (зведення рахунків) війни, вплив збройного повстання і захланність тих, що намагались понизити ціну на російські папери й гроші. Найголовніше перешкожає тепер російським фінансам виняти свою умізість пристосуватись до обставин напруженнє міжнародних фінансових відносин, викликане цілком безосновним страхом, що мароккеське питання скінчиться військово. Ся політична омана швидко зникне.

ПЕТЕРБУРГ, 14 січня. На головній пошти, дякуючи тому, що чиновників на роботі скільки треба, почали приймати листи і ввечері. Відтепер уся робота на пошті іде справно.

Сьгодні знято військовий стан.

Принимается подписка на 1906 г.

НА ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛЬ

КИЕВСКАЯ СТАРИНА

Въ „Киевской Старинѣ“ печатаются самостоятельныя изслѣдованія по исторіи южной Россіи и разнообразныя матеріалы для нея, въ видѣ особо цѣнныхъ историческихъ документовъ, мемуаровъ, хроникъ, дневниковъ, записокъ, воспоминаній, разсказовъ, біографій, некрологовъ и характеристикъ, описаній вещественныхъ памятниковъ южно-русской древности и замѣтокъ обо всемъ вообще, что составляетъ принадлежность и характерную особенность исторически сложившагося народнаго быта или служитъ проявленіемъ народнаго творчества и мировоззрѣнія, каковы неизслѣдованные обычаи религиозныя, правовые и т. д., исчезнувшіе древніе наѣвы, незаписанныя думы, сказки, легенды, пѣсни и проч.

Библиографическія свѣдѣнія о вновь выходящихъ у насъ и за границею изданіяхъ, книгахъ и статьяхъ по исторіи южной Россіи, сопровождаемыя критическими замѣчаніями.

При журналѣ, по мѣрѣ надобности, будутъ помѣщаться портреты замѣчательныхъ дѣятелей въ исторіи южно-русскаго народа, вытѣ древнѣйшихъ монастырей, церквей и другихъ зданій, имѣющихъ значеніе для мѣстной исторіи, снимки съ древнѣйшихъ гравюръ и произведеній живописи, рисунки и изображенія всякаго рода украшеній, одежды, оружія, предметовъ домашняго обихода и проч.

Цѣна за 12 книгъ, съ приложеніями и рисунками, 7 руб. Съ доставкою и пересылкою; на мѣстѣ 6 руб. Разсрочка допускается по согласенію съ редакціей.

Подписка принимается въ редакціи журнала, Троицкая площадь, Народный домъ, и въ книжномъ магазинѣ „Киевской Старинѣ“, Безаконская, 14.

Въ редакціи продаются полныя экземпляры „Киевской Старинѣ“ за годы: 1883, 1884, 1885, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 и 1905, по 6 руб. за 12 книжекъ, съ пересылкою 7 руб. При покупке за все годы 20% уступки. Отдѣльныя книги журнала по 1 руб.

Редакторъ-издатель В. П. Науменко.

На 1906 рік.

„Рідний Край“

Часописъ політична економічна літературна і наукова

виходитиме в 1906 році раз на тиждень, в форматі тижневих журналів по 8—16 сторін великого формату.

Передплата за журнал з додатками на рік 3 карбованці, на місяць 35 коп. з пересилкою, окремі числа по 10 коп. з пересилкою, додатки по 3 коп. без пересилки. За кордон на рік 5 карб.

До нового року виішов наступний номер з Ріднимим відділом і буде розісланий усім передплатникам.

Письма і гроші надсилати треба під адресою: Полтава, улица Котляревського, книжний магазин Г. І. МАРКЕВИЧА, в контору часопису „РІДНИЙ КРАЙ“

Книгарям комісійних 5%

Від Редакції.

Бажаючи добра і волі усім країнам і всім народам Россіи, „РІДНИЙ КРАЙ“ служитиме для оборони добра і волі в нашому краю, а найбільше для оборони інтересів трудящихъ людей, обстоюватиме право зневожених і пригноблених, домагатиметься, щоб трудящі люде усякого язика і всякої віри у нашій Україні не терпіли кривди.

„РІДНИЙ КРАЙ“ даватиме звістки про все, що діється в нашому краю, в Галичині, по цілій Россіи та в іншихъ землях. Раз на тиждень, у кожному номері, будуть огляди політичного життя, иноді будуть даватися додатки серед тижня щоб швидче доходили звістки до нашихъ читателів. У „Рідному Краю“ будуть статті наукові,—з історіи, медицини, ветеринарії, сільського хазяйства, промислів, і т. д. Ми будемо видавати часопис „Рідний Край“ такимъ язиком, щоб його міг легко розіфати усякій українець, хто більше учився, і хто учився зовсімъ мало.

Иноді в номерехъ „Рідного Краю“ даватимуться портрети та малюнки для пояснення текста.

У часопису „Рідний Край“ будуть ось які відділи:

- 1) Що потрібно для нашого народу, особливо для елян-хліборобів і всіхъ трудящихъ людей.
- 2) Що діється на Україні, також в Галичині й на Буковині.
- 3) Що діється в цілій Россіи. Звістки з столиці.
- 4) Що діється по чужихъ землях, що єсть там дофого, що й нам-би годилося.
- 5) Звістки і листи з ріжнихъ городів і сел (про земсва, товариства, про все, що діється доброго й лихого).
- 6) Наукові статті і звістки (історія, література, медицина, ветеринарія, сільське хазяйство, промисла, і т. д.).
- 7) Оповідання, вірші, фельетон.
- 8) Дрібні звістки (про заробітки, торги, ціни і т. д.).
- 9) Запитання читателів і відповіді редакції про всякі діла: судові, хазяйські та інші.
- 10) Оповідки усякі.

Ми хочемо і будемо пильнувати, щоб усі трудящі люде здобули всіхъ ділахъ громадських і государственныхъ силу і волю; щоб ніхто над нами не панував і об народъ сам був хазяином у своїхъ ділахъ; хлібороб щоб мав землю в своїхъ рукахъ і не згинъ стини на чужій роботі. Край наш був довгий час пригноблений; і сама рідна мова стала вневѣдана і осуміна... Пра-ж нам усімъ влізати боронити добро і волю, щоб народ наш був вільнй, освічений і щасливий. В тій надії починаємо своє діло і закликаємо до праці з нами іх, хто дбає про добро народу.

Просимо усіхъ прихильників і читателів нашихъ наслати нам звістки про постанови сільських і волостныхъ сходів, селянських спілок, про діяльність земствъ, городських дум, усякихъ товариств і організацій, діяльність администрації і про всякі інші новини.

Листи і гроші засилати треба під адресою: Полтава, ул. Котляревського, книжний магазин Г. І. МАРКЕВИЧА, до редакції „РІДНИЙ КРАЙ“, Редакція запросила до праці в „РІДНОМУ КРАЮ“ українськихъ письменників; хто робитиме з нами, оповістимо незабаро.

Ветунний номер виіде сими дими.

ПРИЙМАЮТЬСЯ ОПОВІСТКИ.

Редактори одвічальні: М. Дмитрієв, Гр. Кваленко. Видає Гр. Маркевич.

ПРАСКОВЕЯ, 13 січня. Сход постановив забрати з хліборобської школи 50 десятин землі, що були ділі йї.

ВАРШАВА, 13 січня. Організується безпартийна польсько-католицька спілка, яку похваляють тутешні власти. Проект уставу подають в Петербург для ствердження.

СИЧОВКА, 13 січня. Скликаються надзвичайні земські збори, щоб обговорити стан земельного питання в повіті і утворити земську комісію, яка має помагати селянам купувати землю. В повіті багато землі купують спілки. Платять дорого, по 165—200 карбов. за десятину. В Більському і Гжатському повітах по де-якихъ місцях аграрній розруха. Селяне рубують ліс. В Сичовському повіті тихо.

ТОМСЬК, 13 січня. Педагогічна рада технологічного інституту постановила обговорити питання про початок вчення в інституті про скликання державної думи. Майже всі семінаристи позавідалися у семінарії, бо хочуть вийти. Вчора в семінарії починається січня, а в гімназії—16; в жіночій навіть в більшості класів учаться в повіті тихо.

ОМ, 13 січня. Запасні, що отее сталися, стали так гірко домагати, щоб їм видано запомогу (посолье), що предсідатель повітової земської управи, поважаний діяч, мусив покинути своє місце. В пов ті рубують ліс.

ПЕТЕРБУРГ, 13 січня. На питання московського генерал-губернатора чи справедлива чулка, яка стурбувала зїзд предводителів дворянства в Москві про новий державний лад, по якому мають відібрати в поміщицьку землю для селян, гр. Вітте зателіграфував, що „Головне управління землеустроїства“ виробило проект побільшення селянських надїлів, але рада міністрів того проекту ще не обговорювала. В кожному разі такихъ важнихъ справ, без обговорення в державній думі, рада не рішатиме, і не видасть жадного акту, який наперед розрішав би єю справу. Хотїлось би, щоб зїзд предводителів висловив свої гадки про рішення земельної справи.

ЦАРИЦІН, 13 січня. Відбулись збори конст туйно-демократичної партії, на якихъ вибрано організаційне бюро з п'ятьохъ членів, яке має приєднувати партії новихъ членів.

ПЕТЕРБУРГ, 12 січня. Татїшева, через хворобу, увільнено від обов'язківъ головного редактора „Правительственаго Вѣсти.“. Тимъ часовимъ заступникомъ редактора назначено старшого помічника редактора Жиряєва.

ГЕЛЬСИНГФОРС, 13 січня. Сенат постановив скасувати цензурські послиди з кінця 1906 року. Обов'язки цензорівъ передають членамъ головного управління по ділахъ друку.

ПИГА, 13 січня. Минулої ночі на Ревельській вулиці знайдено складзброї. Забрано 30,000 патронів, кілька револьверів і рушниць і „холодна“ зброя (макакали, ножі, то по).

Дописи.

Обухов, київського повіту. У нас в містечку, як і скрізь на селах, єсть салютоваті ордані 6 січня (января) салютувати (стріляти) з рушниць та пістоляв. Сього року поліція чомусь постановила не допускати сїх салютів, але ніякої оповістки про се не зробила. Тим-то чмало селян, нічого не відаючи про замір поліції, прийшли на ордань з рушницями, певні, що нічого злочинного вони сїм не роблять, та що їм ніхто не перешкодить сповинити старий,—від діва та прадїдів,—звичай. Але вони помилилися. Як тільки почулися перші стрели,—як поліція—двоє десятських—винудили видирати рушниці. Се страшенно обурило селян, ї вони, особливо-ж молоді парубки, юрбою чоловіка в 50 посунули на городовихъ й розпочали бійку... Бито городовихъ нещадно де попола й чим попало. Бито пляшками, горщиками, бито навіть дожками (прикладами) рушниць. Городовъ повитягали шаблі—але дараї! Сама ни врятувалася-б, як-би за них не вступився де-хто з селян таки. Завдяки їм одинъ городовий втік, але другому прийшлося скрутно: йому поламали руку. Парешті і вї втік, порізавши якогось парубковъ шаблею руку. Коли поліцї похавалася, селяне знов почали салютувати й зробили ще стрелив із двїгата. Оттак кінчилися заходи проти дїдівського звичаю.

Селяне наші дуже обурен проти земської почти, на яку вони видають 1500 карб., через те, що почтово користуються, як вони кажуть, „тілкі ці урядні дурисвіги та нас обдирають; треба було б,—додають вони дал—так зробити, щоб великий з них наймав собі сив, або платив нам по установленій таксі“. Сю справу думають обміркувати на волосному сході, що назначено для того буде скликаний.

Малоросс.

Острів (Волинської губ.). В кінці листопада в околиці почався рух селянства. Він захопив села Плузжє, Унів, Булаж'ю, Переросів і інші. Скрізь він вилізся в одну

форму. Селяне на сходах робили постанови домагались підвищення зарібної плати; звичайно виставлено плату карбованець чоловікові, 75 коп. жіноці. Зробивши єю постанову, селяне повідали про неї панів і здїмали в економії уїх наймитів. Випадків розгромів економії не було. Але це не перешкодило администрації понасилати війська в усі ті села, де відбувся рух такого роду. Сириючі результати сього трудно побачити навіть з погляду адміністрації. Такий страйк, між иншим, пройшов в с. Палажюму, де на арені були аграрні розрухи, для втихомирення яких і було надїслано військ; воно стояло в сьому селі на протязі певного часу, але це не перешкодило знову початися рухові, коли військ вийшло.

Ишій характер носив рух в с. Милитині; це село кілька років позивалося з паном з-за кавалку лісу. В ренгі решт пан не чекаючи судового приєуду, почав той ліс рубати та корчувати. Селяне пождали поки він викорчує, а потім перевезли усе, що було наготовлено, до себе. Зараз же на другий день після сього з'явилось на село усе місцеве начальство: ісправник, пристав, мировий посередник і урядник. Був скликаний сход, на якому мировий годня за 4 або і з 5 доказував селянам незаконність їх поступку, а про безаконний вчинок пана і не загадав. А через те селянство твердо переконалось, що начальство обороняє інтереси панів, хоч мировий змагався довести, що він являється безсторонним і, дивлячись цілком об'єктивно, признає їх поступок незаконним. В решті після кілька-годиннихъ суперечок, криком та лайкою мировий, на його думку, довів селянам, що хотїв; сход кінчився, начальство вихало. Після сього у село була прислана рота москалів.

Весь цей рух, який охопив був селянство, являється наслідкомъ важкого економічного становища тутешніхъ селян. Землі обмаль, зарібківъ місцевихъ нема, на роботу ні до Одеси ні Бессарабії місцева людність не випадиць. Усе це поруч з подіями в городах, відькуи якихъ потроху доходять у села, являється причиною сїхъ рухів. Систематичної роботи революційнихъ організацій тут не було. Звичайно негалазла література доходить потроху тут, як і скрізь, на села, але все це має випадковий характер. Мітінгів, зібрань у селах тут не було. Але все це не перешкоджає поліції бачити причину цихъ рухів в якихъ тасмичнихъ агітаторах, якихъ вона даремне силкується зловити. По усіхъ селах урядники наказують селянам: „як з'являється у село який-небудь панч, або студент і поїне вам що казати, зараз крутіть йому руки і ведіть у стан“. В де-котрихъ місцях урядники при сьому дають селянам пораду бити агітаторів до смерти. Все це поведженя поліції і всі її старання знайти неіснуючихъ агітаторів у сьому рухові не дали жаднихъ наслідків.

Під впливомъ розрухів в Острозі з'явилась відозва до селян видана „6-го декабрія в день св. Николая Чудотворца“ (такий заголовокъ відозви), шїплісана „крестьянинъ Загуменик“. Написана ця відозва на українській мові. Автор її, хоч і називає селянином, розумїється, не має нічого спільного з тимъ селянством, що терпить голод і холод, що виносьить на своїхъ плечахъ усю вагу сучасного ладу. Він займає посаду у казенній винній складі, одержує приєтойне жалування, має власність. Змст його відозви звичайний. Нам селянам, починає автор, дана велика милость: державна дума з наказу 6 серпня. Ця дума дасть все, що потрібно селянам. Де-які нетерпеливі, як малі діти, хотять зробити все сразу, не чекаючи державної думи і підбивають селян бунтуватися. Селяне ї не повинні слухати; вони нехай сидять емирно, слухаються і помагають начальству, „бо і начальство тепер бідне“ і чекають скликання думи. В кінці автор радить, як спосіб для того, щоб вибрати чоловіка, який буде обстоювати інтереси селян—з братськи до церкви і помолитися Богу. Розумїється сив відозва не може зробити на селі ніякого впливу. Селяне тепер добре розуміють, яка-то дума 6-го августа і якої думи треба; починають розуміти, де їх друг і де ворог, хто дбає про їх добробут, а хто про це мовчить.

Чернігів. Труєн і арешти, що не припинялись у нас п'д увесь сей бурхливий час, збільшилися надто перед рїздвяними святами, коли, окрім ітелігенції і робітників з таборів революційнихъ, почали арештовувати де-кого з партії конституційно-демократичної, як відомо, де факто легалізованої. Значний клопіт в громад сянчили арешти двохъ такихъ лояльнихъ діячів, як адвокати І. Соколовський і М. Пухтинський. Першого незабаромъ випущено, останній не знати за що сидить і досі. Після змахану на губернатора арешти почали робити массами і не тільки вночі, але і в день і навіть

на улицах і громадських публічнихъ зібраннях. Розпочалося немов велике полювання на всіхъ тих, хто бодай з вигляду здався політично-непевнимъ. При арештахъ і труєахъ знаходять багато ріжної зброї—ножів, револьверів, залізнихъ палиць (в однім місці знайдено два десятки такихъ палиць). Ходить чулка, що на сїхъ дняхъ десь вкрито цілу фабрику бомб.

Генерал-ад'ютантъ Пантелєєв, що приїхав провадити далі місію Дубасова, на аудієнції, даній представникамъ місцевої администрації і земства, сказавъ промову в лагідно-біюкратичнімъ тоні. Він висловивъ жалє, що уряд, заклопотаний боротьбою з анархією, не має змоги поки що перевести в життя „свободи“, оголошені в маніфесті від 17-го жовтня; в анархії він обвинувачувавъ революційну „молодіж“ і просивъ допомогти йому в справі заспокоєння краю. Сам в н, мовляв, ні-якихъ особливо ріжкихъ заходівъ чинити не буде, хоч зараз і мусить завести тимчасову надзвичайну охорону (черезвычайную охрану).

В губернській земській управі саме тепер пишуть запопадлива робота, готують доклади і справозданія до загального земського зібрання, що має не в довзі відбутись.

9-го січня, в день роковинъ відомихъ петербургськихъ подій, в Чернігіві енергійно проводився однодневний страйк. Забастували земські інституції, гімназії, де-які школи, а також майстерні і т. п.

М. В. В.

Залізничні Поїзди.

Південно-Західна (Юго-Западна) дорога.	№ поїздів	Оходить з Києва	Прибуває до Києва
Кур'єр I, П, кл. Одеса Варшава . . .	1	9 г. 00 в.	2 9 г. 45 х. р.
Кур'єр I, П, кл. Брест, Варшава . . .	9	6 г. 55 х.в.	10 11 г. ран.
Почтов. I, П, ПІ кл. Одеса, Брест, Білосток, Гравно . . .	3	9 г. 15 х.р.	4 9 г. веч
Почтов. I, П, ПІ кл. Сарни, Ковель, Варшава . . .	3	11 г. 25 х.р.	4 8 г. 25 х. в.
Пассає I, П, ПІ кл. Брест, Білосток, Пассає I, П, ПІ кл. Одеса, Умань . . .	13	12 г. 05 х.в.	14 6 г. 56 х. р.
Пассає I, П, ПІ кл. Бердичів, Радзівилів	11	8 г. 25 х. в.	12 10 г. 26 х. р.
Пассає I, П, ПІ кл. Одеса, Волочиське	7	9 г. 35 х. в.	8 8 г. 15 х. р.
Мішан. ПІ, ПІ, кл. Одеса, Брест, . . .	15	8 г. ран.	16 7 г. 35 х. в.
Пассає I, П, ПІ кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринослав . . .	19	10 г. 50 х.р.	20 5 г. 59 х. д.
Почтов. I, П, Шк. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Єлизаветград . . .	17	11 г. 20 х.в.	18 7 г. 15 х. р.
Мішан. I, П, ПІ кл. до Білої Церкви . . .	27	4 г. 35 х. д.	28 9 г. 15 х. р.
Пассає I, П, ПІ кл. Сарни, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург . . .	5	11 г. 50 х.в.	2 7 г. 35 х. р.
Мішан. IV Київ, Одеса, Брест, Знаменка . . .	31	10 г. 03 х.в.	32 1 г. 10 х. д.
Московсько-Києво-Вороніж. залізні. дорога.			
Шидок. I, П, Шк. кл. Москва . . .	2	11 г. 40 х.р.	1 6 г. 00 х. в.
Почтов. I, П, ПІ кл. Москва, Курськ . . .	4	11 г. веч.	3 7 г. 30 х. р.
Пассає I, П, ПІ кл. Курськ, Москва, Вороніж . . .	6	12 г. 50 х. д.	5 4 год. дня
Пассає I, П, ПІ кл. Курськ, Вороніж, Харьков, Петербург . . .	8	8 г. 05 х. в.	7 10 г. 35 х. р.
Києво-Полтавська залізніа дорога.			
Почтов. I, П, Шк. кл. Кременчук, Полтава, Харьков . . .	4	12 г. 15 х.в.	3 7 г. 10 х. р.
Шидок. I, П, ПІ кл. Полтава, Харьков, Лозова, Ростов, Севастополь . . .	2	6 г. 17 х. в.	1 8 г. 47 х. р.
Тов.-пасажир. П, ПІ кл. Полтава, Харьков . . .	12	8 г. 30 х. р.	11 9 г. 45 х. в.

Видає і за редакцію відповідає

Володимир Леонтович.

Оповідки.

СЕМЕНАР шукає уроків або переписує, ки на руськ. чи українській мовах, або якої иншої роботи. Київський проулок д 4, кв. 6. Воронцову.

СТУД-ПОЛИТ шукає лекцій, згоден за харч і помешкання. Дмитрівська 56, Вежейський.

СТУД.-ПОЛИТ (классик) шукає лекцій, цій. Златоустовск. 34. пом. 7. И. Чоповському.

У Книгарнях Іогансона та інших

ПРОДАЄТЬСЯ КНИЖЕЧКА

«Що було на серці»

Твори Матвія Кондратченка. Ціна 10 к.